

între volumele de versuri *Nox et solitudo* (1909) și *Versuri* (1912) și se resimte în poeziile *Plopii* (1907), *Asceții* (1908), *Schimnicul* (1911) și în variantele poeziei *Eu* (metempsihoza)¹. În gândirea mitologică asiatică, Ivan Krasko găsea elemente convenabile predispozițiilor sale psihice. Krasko a fost un om religios. În religie căuta o soluție pentru restabilirea echilibrului moral zdruncinat prin ciocnirea dintre mentalitatea veche, creștină și cea a omului epocii rațiunii triumfătoare. Omul modern este sceptic, el gândește și se întreabă și întrebându-se spulberă dogma. Dar înlăturînd dogma, vremurile moderne n-au dat omului în schimb o altă credință, n-au fost capabile să făurească un nou mit care să călăuzească pe oameni: „Sufletul omului contemporan este sfîșiat, sărman și plin de lacrimi. Omul medieval a fost mult mai fericit. El stătea pe temelia trainică a sfintelor scripturi în care credea total, de la a la z. Credea în ce afla din Scriptură și nu gîndea mai departe, avea o certitudine, știa de ce anume să se țină. Omului contemporan i-au smuls din mînă Sfînta Scriptură și pînă astăzi nu i s-a dat nimic în loc. Și eu fac parte dintre cei sfîșiați, cu toate că de ani de zile Biblia nu lipsește de pe masa mea”². Cu alt prilej, Krasko și-a înfățișat drama în termeni similari: „Ca pe atîția alții care gîndesc, și pe mine m-au chinuit misterele și problemele existenței umane; din păcate nu am fost dintre acei fericiți care nu cunosc enigme, crize sufletești și torturile ce decurg din ele”³. Așa dar, religia nu-i procură liniște. Poetul nu vede în jurul său ordinea prestabilită, luminoasă, armonioasă și inteligibilă, făurită de ființa supremă în cele șase zile ale zidirii. Are senzația sufocantă că pretutindeni în jurul său e noapte, tăinuind în umbrele ei de nepătruns misterele lumii. Creierul, în care sălășluiește „focul cidat” al rațiunii (din poezia *Eu*), dorește să arunce asupra lucrurilor fasciculele sale de lumină. Dar lumina minții este slabă, neputincioasă față în față cu acest zid de neguri care împresoară individul. Credința ar putea deveni o făclie călăuzitoare, o certitudine, dacă n-ar exista facultatea rațională evoluată a omului modern care o interoghează mereu și o macină: „Sufletul e-nsetat de lumină, vrea certitudine, măcar pe-aceea ce-n veacul cel de mijloc îi fu dată: credință (O, vai, de orice fel!); dar mintea aripile-i retează cu veșnice și șceptice-ntrebări. Și inima va plînge, vai va plînge...” (Din poemul în proză *Noapte*). Destinul său, destin al omului modern în general, este neliniștea interogativă a rațiunii sceptice, o stare în care poetul nu se complăce, ci suferă și dorește cu aviditate liniștea. Căile prin care încearcă să ajungă la starea de ataraxie sînt creștine și precreștine: renunțarea la plăceri, abstenența și pustnicia.

Una dintre sursele indianismului lui Krasko este poezia simbolistului ceh Otokar Březina⁴. Dar Krasko, înainte de a cunoaște pe poeții simbolști cehi, cunoscuse profund poezia lui Eminescu impregnată de schopenhauerism și de spiritul doctrinelor indice. Deși urmările acestei influențe se găsesc numai

¹ *Ibidem*, p. 164—165.

² Scrisoare către M. Bodický din 22.VII.1909, reproducă de Ján Brezina în monografia citată, p. 106.

³ Răspuns la o anchetă întreprinsă de J. Bor. Citat din manuscrisul poetului păstrat la Institutul de literatură al Academiei Slovac de Științe din Bratislava.

⁴ Vezi și M. Gáfrik, *Poezia slovenskej moderny*, ed. cit., p. 164—166.